

Lieta C-230/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 26. marts

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de Primera Instancia n.º 8 de A Coruña [Akoruņas Pirmās
instances tiesa Nr. 8]

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 12. marts

Prasītāja:

MF

Atbildētāja:

Banco Santander, S. A.

Pamatlietas priekšmets

Prasība, ar kuru patērētāja pieprasa negodīga noteikuma dēļ bankai nepamatoti samaksāto summu atmaksu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 93/13/EEK – 6. un 7. pants – Patērētāju līgumi – Negodīgi noteikumi – Noteikums, ar kuru patērētājam uzliek pienākumu segt visas hipotēkas nodibināšanas izmaksas – Šādu noteikumu atzīšanas par spēkā neesošiem sekas – Līdzvērtības princips – Iespēja atzīt prasību par spēkā neesamības atzīšanu par nenoiļgstošu un vienlaikus noteikt termiņu prasības celšanai par nepamatoti samaksāto summu atmaksu saskaņā ar šo noteikumu

Prejudiciālais jautājums

Vai Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvai 93/13/EEK un līdzvērtības principam ir pretrunā, ka tiek piemērota iespēja nodalīt spēkā neesamību negodīguma dēļ no ar atlīdzināšanu saistītajām sekām, saglabājot spēkā neesamības nenoiļgumam un tajā pašā laikā noiļguma piemērojamību atlīdzināšanas prasībai, ja Spānijas valsts tiesībās nav normu vai judikatūras, kas to piemērotu citām tiesiskajām attiecībām?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes **Direktīva 93/13/EEK** (1993. gada 5. aprīlis), par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.)

3. panta 1. punkts: “Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.”

4. panta 1. punkts: “Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

6. panta 1. punkts: “**Dalībvalstis** nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam.” [..]”

7. panta 1. punkts: “**Dalībvalstis** nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

Tiesas spriedumi, kas minēti lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā.

Atbilstošās valsts tiesību normas

A) *Par negodīgu noteikumu spēkā neesamību*

Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias [Vispārējā patērētāju aizsardzības likuma un citu papildinošo likumu konsolidētais teksts], kas apstiprināts ar 2007. gada 16. novembra Karalisko Leģislatīvo dekrētu 1/2007 (turpmāk tekstā – “KTVPAL”) 82. pantā ir noteikts:

“1. Par negodīgiem tiek uzskatīti visi līguma noteikumi, kas nav savstarpēji apspriesti, un visas tādas darbības, kurām nav dota skaidra piekrišana, kas pretēji

labticīguma prasībām rada būtisku nesamērīgumu līgumā noteiktajās pušu tiesībās un pienākumos, kaitējot patērētājam un lietotājam.

[..]

3. Noteikuma negodīgumu izvērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu, kas ir līguma priekšmets, raksturu un visus attiecīgos apstākļus līguma noslēgšanas brīdī, kā arī visus pārējos līguma vai cita līguma, no kā tas ir atkarīgs, noteikumus.

4. Neraugoties uz iepriekšējos punktos minēto, katrā ziņā negodīgi ir tādi noteikumi, kuri atbilstīgi 85.–90. pantā paredzētajam:

- a) piesaista līgumu pārdevēja vai piegādātāja gribai,
- b) ierobežo patērētāja un lietotāja tiesības,
- c) nosaka līgumā savstarpīguma trūkumu,
- d) uzspiež patērētājam un lietotājam nesamērīgas garantijas vai nepamatoti uzliek viņam pierādīšanas pienākumu,
- e) ir nesamērīgi saistībā ar līguma noslēgšanu un izpildi vai
- f) ir pretrunā kompetences noteikumiem un spēkā esošajiem tiesību aktiem.”

KTVPAL 83. pants nosaka:

Negodīgi noteikumi ir spēkā neesoši un tiek uzskatīti par tādiem, kas nav bijuši paredzēti līgumā [..]”.

Saskaņā ar *Código Civil* [Spānijas Civilkodeksa] **6. panta 3. punktu**:

“Tiesību akti, kas ir pretrunā imperatīvajām un aizliedzošajām normām, automātiski ir spēkā neesoši, ja vien tajās nav paredzētas citas sekas pārkāpuma gadījumā.”

Saskaņā ar Spānijas Civilkodeksa **1303. pantu**:

“Ja saistība tiek atzīta par spēkā neesošu, līgumslēdzējas puses viena otrai atdod lietas, kas ir bijušas līguma priekšmets, ar to augļiem un cenu kopā ar procentiem [..]”.

Šis noteikums un ar to saistītie noteikumi regulē atceļamību jeb relatīvu spēkā neesamību, lai gan tiesu praksē attiecībā uz savstarpēji saņemtā atdošanu tas tiek piemērots arī absolūtai, pilnīgai vai automātiskai spēkā neesamībai, neatkarīgi no tā, vai tā attiecas uz līgumu vai kādu no tā noteikumiem.

B) Par prasību noilgumu

Saskaņā ar **Spānijas Civilkodeksa 1964. panta 2. punktu** redakcijā, kas bija spēkā līguma noslēgšanas brīdī:

“Noilguma termiņš hipotekārajām prasībām ir divdesmit gadi, bet personiska rakstura prasībām, kurām nav noteikts īpašs noilguma termiņš, piecpadsmit gadi.”

Minētā kodeksa 1964. panta 2. punkts 2015. gada. 5. oktobra *Ley 42/2015* [Likuma Nr. 42/2015] redakcijā paredz:

“Personiska rakstura prasību, kurām nav piemērojams īpašs termiņš, celšanas noilguma termiņš ir pieci gadi no prasījuma par saistības izpildi rašanās [..]”.

Likuma Nr. 42/2015 piektajā pārejas noteikumā ir noteikts:

“Jau pastāvošām attiecībām piemērojamais noilguma termiņš.

Personiska rakstura prasībām, kurām nav noteikts īpašs noilguma termiņš un kuras radušās līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, noilgumu regulē Civilkodeksa 1939. panta noteikumi”.

Civilkodeksa 1939. pantā ir paredzēts:

“Noilgumu, kura tecējums sācies pirms šā kodeksa publicēšanas, reglamentē likumi, kas bija spēkā pirms tā publicēšanas, bet, ja no tā spēkā stāšanās brīža ir pagājis viss šajā kodeksā noteiktais noilguma termiņš, tā sekas iestājas, pat ja saskaņā ar minētajiem iepriekšējiem likumiem ir nepieciešams ilgāks termiņš”.

Tribunal Supremo [Augstākās tiesas, Spānija] spriedumi un tajos norādītie noteikumi, kas ir minēti lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja, kura ir patērētāja, 2009. gada 19. janvārī noslēdza aizdevuma līgumu ar *Banco Santander, S. A.*, kura piektais punkts ir formulēts šādi:

“Izmaksas un saistības, kas jāuzņemas aizņēmējam.

5.1. Aizņēmējs sedz šādus izdevumus:

5.1.1. Darījuma sagatavošanas izmaksas: Šajā punktā minētās izmaksas sedz pieteikuma iesniedzējs pat tad, ja aizdevums netiek oficiāli noformēts.

* Nekustamā īpašuma novērtēšanas izmaksas.

* Reģistrācijas stāvokļa pārbaudes izmaksas.

5.1.2. Izmaksas un nodokļi, kas rodas saistībā ar šo līgumu, tā reģistrāciju zemesgrāmatā un pirmā eksemplāra izsniegšanu bankai, kā arī izmaksas un nodokļi, kas rodas saistībā ar tā grozīšanu vai atcelšanu, un izmaksas un nodokļi, kas rodas saistībā ar būvdarbu un iekārtu reģistrāciju zemesgrāmatā, ja nepieciešams, atbilstoši OTRAJAM noteikumam [..]”.

- 2 2023. gada 27. februārī patērētāja cēla prasību iesniedzējtiesā, lūdzot atzīt piekto noteikumu par absolūti spēkā neesošu un līdz ar to atlīdzināt pusi no izdevumiem, kas tika samaksāti kā notāra nodevas, un visus izdevumus, kas tika samaksāti kā zemesgrāmatas nodevas, kā arī attiecīgos likumiskos procentus par šīm summām.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 3 Banka uzskata ka, pamatojoties uz Civilkodeksa 1964. panta 2. punktu un pārejas režīmu, kas noteikts ar Likumu Nr. 42/2015, atlīdzināšanas prasībai par prasītājas pieprasīto summu atmaksu ir iestājies noilgums.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 4 Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Savienības tiesības pieļauj, ka, lai gan prasībai par negodīga noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu noilguma termiņš nav piemērojams, prasībai par saskaņā ar šo noteikumu nepamatoti samaksāto summu atmaksu noilguma termiņš ir piemērojams. Iesniedzējtiesa it īpaši norāda, ka šī režīmu atsaistīšana vai atšķirība ir pretrunā līdzvērtības principam.

Sākumpunkts: komentārs par Tiesas 2020. gada 16. jūlija spriedumu Caixabanc (C-224/19)

- 5 Iesniedzējtiesa galvenokārt analizē trīspadsmito prejudiciālo jautājumu par negodīga noteikuma spēkā neesamības seku ierobežošanu, nosakot noilguma termiņu, vēlēdamās noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek liegta tāda valsts judikatūra, kurā ir paredzēts, ka uz tādas prasības celšanu, kas ir vērsta uz to, lai izvirzītu negodīga līgumiska noteikuma atzīšanas par spēkā neesošu ar atlīdzību saistītās sekas, attiecas noilguma termiņš, lai gan saskaņā ar valsts tiesībām prasībai, kura ir vērsta uz negodīga līgumiska noteikuma atzīšanu par pilnībā spēkā neesošu, nav piemērojams noilgums.
- 6 Minētā sprieduma 81. punktā ir norādīts, ka ar Direktīvu nodrošinātā aizsardzība nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru valsts tiesai, beidzoties noilguma termiņam, ir aizliegts atsaukties uz līgumā, kas noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, iekļauta noteikuma negodīgumu (spriedums, 2002. gada 21. novembris, *Cofidis*, C-473/00, EU:C:2002:705, 38. punkts). Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa uzsver, ka Direktīva 93/13 nepieļauj, ka noteikuma atzīšanai par negodīgu tiek piemērots noilguma termiņš. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis kritērijs tiek ievērots arī Spānijas tiesiskajā regulējumā un judikatūrā, saskaņā ar kuru

absolūtai, pilnīgai vai automātiskai **spēkā neesamībai** imperatīvu normu pārkāpuma dēļ parasti **nav noteikts nekāds termiņš**. Ņemot vērā iepriekš minēto, rodas jautājums, vai, tā kā prasība par atzīšanu par spēkā neesošu negodīguma dēļ nenoiļgst, to pašu var teikt par no tās izrietošajām ar atlīdzināšanu saistītajām sekām, vai, konkrētāk, vai valsts regulējums vai judikatūras doktrīna, kas šīm sekām nosaka termiņu, ir saderīgi ar Direktīvu.

- 7 Tomēr minētā sprieduma 82. punktā šis kritērijs ir precizēts, norādot, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka **patērētāja aizsardzība nav absolūta** (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo u.c.*, C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 68. punkts) un ka **saprātīgu termiņu noteikšana prasības celšanai**, kuru neievērošanas gadījumā prasības celšanas tiesības tiek zaudētas tiesiskās drošības interesēs, **ir saderīga** ar Savienības tiesībām (spriedumi, 2009. gada 6. oktobris, *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 41. punkts, kā arī 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo u.c.*, C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 69. punkts). Komentējot šo punktu, iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa ir norādījusi uz iespējamo nošķirumu starp noteikuma pilnīgu spēkā neesamību un tās sekām.
- 8 Šī sprieduma 83. punktā ir precizēts, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā paredzētā patērētāju aizsardzības īstenošanas kārtība saskaņā ar dalībvalstu **procesuālās autonomijas** principu ir attiecināma uz to iekšējo tiesību sistēmu. Tomēr šī kārtība nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (**līdzvērtības princips**), un tā nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kas ir piešķirtas ar Savienības tiesībām (**efektivitātes princips**) (šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumu, 2006. gada 26. oktobris, *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, 24. punkts un tajā minētā judikatūra). Komentējot šo punktu, iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan no valsts tiesību viedokļa noilguma jeb spēka zaudēšanas termiņš, stingri ņemot, nav procesuāla norma, bet gan materiāla jeb materiāltiesiska norma, tas tomēr var tikt iekļauts procesuālās autonomijas jomā, jo tas ir Savienības tiesību normas īstenošanas vai transponēšanas līdzeklis dalībvalstī.
- 9 Šā sprieduma 84. punktā Tiesa norāda, ka no tā izriet, ka ar Savienības tiesībām tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, lai gan tajā ir paredzēts, **ka prasībai, ar kuru tiek prasīts atzīt par spēkā neesošu** starp uzņēmēju un patērētāju noslēgtā līgumā iekļautu negodīgu noteikumu, nav piemērojams noilgums, **ir noteikts noilguma termiņš prasībai**, ar kuru ir paredzēts izvirzīt šī konstatējuma ar atlīdzību saistītās sekas, ja vien tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. Komentējot šo jautājumu, iesniedzējtiesa norāda, ka ir iespējams, ka prasība par spēkā neesamību varētu tikt apmierināta, jo tai nav laika ierobežojuma, un šādas spēkā neesamības sekas būtu ierobežotas ar noilgumu, un pauž viedokli, ka šāds rezultāts, šķiet, liedz patērētāju aizsardzību.
- 10 Iesniedzējtiesa citē un komentē minētā sprieduma 85.–92. punktu, kuri attiecas uz **efektivitātes principu** un kuros ir norādīts, ka, lai pārbaudītu šā principa

ievērošanu, ir jāņem vērā tādi valsts tiesību principi kā tiesiskās drošības princips, kas var prasīt, lai atlīdzināšanas prasības celšanai tiktu piemērots noilguma termiņš. Tomēr prejudiciālais jautājums neattiecas uz šo principu, bet gan uz līdzvērtības principu.

- 11 Šī sprieduma 86. punktā ir norādīts, ka pamatlietā runa ir par Civilkodeksa 1964. panta 2. punktā paredzētā **piecu gadu noilguma termiņa** iespējamo piemērošanu prasībai, kas ir vērsta uz to, lai izvairītu hipotekārā līgumā iekļauta negodīga noteikuma atzīšanas par spēkā neesošu ar atlīdzību saistītās sekas. Saskaņā ar minētā sprieduma 87. punktu, tā kā trīs gadu noilguma termiņš (spriedums, 2010. gada 15. aprīlis, *Barth*, C-542/08, EU:C:2010:193, 28. punkts) vai divu gadu noilguma termiņš (spriedums, 2011. gada 15. decembris, *Banca Antoniana Popolare Véneta*, C-427/10, EU:C:2011:844, 25. punkts) Tiesas judikatūrā ir ticis uzskatīts par tādu, kas atbilst **efektivitātes principam**, ir uzskatāms, ka **piecu gadu noilguma termiņš**, kas ir piemērojams prasībai, kura ir vērsta uz to, lai izvairītu negodīga noteikuma atzīšanas par spēkā neesošu ar atlīdzību saistītās sekas, principā un neskarot iesniedzējtiesas veicamo vērtējumu attiecībā uz šī sprieduma 85. punktā minētajiem apstākļiem, nav uzskatāms par tādu, ar kuru ar Direktīvu 93/13 piešķirto tiesību īstenošana **tiktu padarīta par praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu**. Iesniedzējtiesa šo punktu interpretē tādējādi, ka atlīdzināšanas prasības celšanai var noteikt piecu gadu noilguma termiņu, lai gan prasība par negodīga noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu nenoilgst.
- 12 Turpinājumā iesniedzējtiesa analizē abus šajā 87. punktā minētos spriedumus. **2010. gada 15. aprīļa spriedumā Barth C-542/08**, tika izskatīta prasība par īpašas piemaksas par darba stāžu piešķiršanu par migrējošā darba ņēmēja pakalpojumu sniegšanu noteiktā laikposmā, un šajā spriedumā tika norādīts, ka tai var piemērot noilguma termiņu (tika uzskatīts, ka trīs gadi ir pietiekami). Šis gadījums atšķiras no 2020. gada 16. jūlija spriedumā *Caixabanc* (C-224/19) analizētā gadījuma, kurā tika atzīts, ka ar patērētāju noslēgtā līgumā ietvertā noteikuma absolūtas spēkā neesamības sekas var būt pakļautas termiņam, bet nekad – pati spēkā neesamība. Tādējādi iesniedzējtiesas ieskatā spriedumā C-542/08 **Barth netika nošķirta tiesību atzīšana un šīs atzīšanas sekas** (proti, pabalsta, uz kuru ir tiesības, izmaksu), vienkārši tika atzīts, ka trīs gadu noilguma termiņš, lai panāktu darba stāža piemaksas atzīšanu, ir saprātīgs termiņš, kas nav pretrunā efektivitātes principam saistībā ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 162/1968 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 7. panta 1. punktu.
- 13 Savukārt **2011. gada 15. decembra spriedums Banca Antoniana Popolare Véneta, C-427/10** attiecās uz strīdu starp Itālijas nodokļu administrāciju un finanšu iestādi, kurā šī iestāde lūdza atgūt nepamatotus nodokļu maksājumus. Tiesa nolēma, ka **efektivitātes princips pieļauj atšķirīgus termiņus nodokļu maksātāja un nodokļu administrācijas prasību celšanai**. Iesniedzējtiesa uzsvēra, ka šī lieta nav pielīdzināma arī 2020. gada 16. jūlija spriedumam

Caixabanc (C-224/19), jo tā attiecās uz atšķirīgām (publiska rakstura) tiesiskajām attiecībām (nodokļu administrācija – nodokļu maksātājs).

- 14 Līdz ar to iesniedzējtiesa uzskata, ka minētā sprieduma 87. punktā uzskaitītie piemēri nav pietiekams pamatojums Tiesas paustajam viedoklim.
- 15 Tālāk iesniedzējtiesa komentē tā paša 2020. gada 16. jūlija sprieduma *Caixabanc* (C-224/19) 88.–92. punktu par termiņa aprēķināšanu un *dies a quo* noteikšanu, ņemot vērā efektivitātes principu. Pati iesniedzējtiesa norāda, ka “mūsu mērķis nav [...] iedziļināties [...] dažādos atlīdzināšanas prasības noilguma termiņa *dies a quo* posmos”. Tomēr jāatzīmē, ka iesniedzējtiesa i) norāda, ka Civilkodeksa 1964. panta 2. punktā lietotais formulējums “no brīža, kad var tikt pieprasīta saistību izpilde” nepieļauj, ka *dies a quo* sakrīt ar līguma noslēgšanas dienu, un ii) pamatojoties uz iepriekš minētā sprieduma 90. punktu, apgalvo, ka nozīme ir jāpiešķir brīdim, kad patērētājs uzzina, ka noteikums ir negodīgs, piemēram, pēc Spānijas sprieduma, kurā šāds noteikums ir atzīts par negodīgu.
- 16 Rezumējot komentēto spriedumu, iesniedzējtiesa norāda, ka no noilguma iespējas viedokļa **Tiesa pieļauj nošķirt i) prasību par negodīgu noteikumu atzīšanu** par spēkā neesošiem (kas nenoilgst) un ii) **prasību par saskaņā ar šiem noteikumiem samaksāto summu atlīdzināšanu** (kas gan var būt noilgt, ja tas nav pretrunā efektivitātes un līdzvērtības principiem).

Valsts judikatūra attiecībā uz spēkā neesamības un atlīdzināšanas nošķiršanu un tās saistību ar līdzvērtības principu

- 17 Bankas, sastopoties ar prasību par spēkā neesamību negodīguma rīcības dēļ un ar to saistītajām atmaksāšanas sekām, parasti atsaucas vai nu uz Civilkodeksa 1301. pantā noteikto noilguma termiņu, vai arī uz Civilkodeksa 1964. pantā noteikto noilguma termiņu.
- 18 Jāņem vērā, ka šajā gadījumā runa nav par relatīvu spēkā neesamību, kas izriet no kļūdas, kura padara spēkā neesošu piekrišanu, bet gan par automātisku spēkā neesamību noteikuma negodīguma dēļ. Uz šo **automātisko spēkā neesamību neattiecas** Civilkodeksa 1301. pantā noteiktais atcelšanas **termiņš**, kā to 2017. gada 16. oktobra spriedumā pasludināja Spānijas *Tribunal Supremo*, norādot, ka i) negodīgs noteikums ir automātiski spēkā neesošs, kas negodīgajam noteikumam neļauj būt patērētājam saistošam (Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts), un ii) nav iespējams patērētājam piešķirt mazāku aizsardzību, nekā to nodrošina automātiskā spēkā neesamība citās tiesību sistēmas jomās, jo, piešķirot mazāku aizsardzību, tiktu pārkāpts Savienības tiesību līdzvērtības princips.
- 19 Iesniedzējtiesa norāda, ka attiecībā uz **noilguma termiņa nepiemērojamību prasībai par negodīga noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu** gan Tiesas, gan *Tribunal Supremo* judikatūra ir saskaņīga.

- 20 No otras puses, iesniedzējtiesa norāda, ka **Spānijas judikatūrā nepastāv šāds nošķirums starp prasības par atzīšanu par spēkā neesošu nenoiļgāmību un prasības par šādas atzīšanas sekām** noiļgāmību. Tādējādi, atbilstoši iesniedzējtiesas uzskatam, **līdzvērtības princips** nepieļauj atšķirīgu attieksmi pret prasību par negodīga noteikuma spēkā neesamību (kura nenoiļgst) un prasību par saskaņā ar šo noteikumu nepamatoti samaksāto summu atmaksu (kura gan var noiļgt). Tādējādi, tā kā absolūtas spēkā neesamības atzīšanai nav piemērojams noiļgums, arī tās sekām tas nevar tikt piemērots.
- 21 Iesniedzējtiesa norāda uz vairākām līdzīgām situācijām valsts tiesībās, kurās šāds nošķirums nepastāv un kurām ir nozīme, lai piemērotu līdzvērtības principu. Proti:
- Civilkodeksa 1301. un 1303. pantā ir noteikts vienots četru gadu noiļguma termiņš, nediferencējot starp spēkā neesamības atzīšanu un atlīdzināšanu;
 - prasība par kopīga īpašuma sadali ir atzīta par tādu, kad nenoiļgst, un piespriests mantas nodošana nav pakļauta noiļgumam;
 - blakus esošo īpašumu norobežošanas prasība, tāpat kā robežu noteikšanas prasība nenoiļgst;
 - prasība par laulāto atšķiršanu nenoiļgst, un uz laulāto kopīpašuma režīma izbeigšanu, kas izriet no šāda sprieduma pasludināšanas, neattiecas noiļgums (Civilkodeksa 95. pants);
 - gan aizdevumu ar pārmērīgi augstiem procentiem atzīšanai par automātiski spēkā neesošiem, gan no šīs atzīšanas izrietošo tiesību īstenošanai nav noiļguma;
 - Civilkodeksa 6. panta 3. punkts, kas paredz darbību, kuras ir pretrunā imperatīvām vai aizliedzošām normām, pilnīgu spēkā neesamību, neparedz iespēju nošķirt spēkā neesamību un tās sekas.
- 22 Tiesību doktrīnā nav neviena *Tribunal Supremo* sprieduma, kurā būtu nepārprotami noteikts atšķirīgs noiļguma režīms attiecībā uz spēkā neesamību un tās sekām, un tādējādi, ja prasība nav noiļgusi, arī tās sekas nav noiļgušas. Citiem vārdiem sakot, tiek apstiprināta spēkā neesamības un tās seku nenodalāmība. Šajā sakarā iesniedzējtiesa norāda:
- *Tribunal Supremo* 2018. gada 14. septembra spriedums 491/2018, kas neļauj nošķirt zaudējumu atlīdzības noiļguma termiņu no pārkāpuma, kas tos rada, norādot, ka jautājums ir par to, vai tādu zaudējumu atlīdzībai, kas radušies, pārkāpjot *LPH* [*Ley de Propiedad Horizontal*] [Horizontālā īpašuma likums, turpmāk tekstā – “*LPH*”] 10. panta 1. punktā īpašniekiem noteikto uzturēšanas pienākumu, ir piemērojams viena gada noiļguma termiņš – jo runa ir par ārpuslīgumisko atbildību – vai vispārējais piecpadsmit gadu termiņš – šobrīd piecu gadu termiņš –, jo runa ir par personiska rakstura prasību bez īpaša noiļguma termiņa, uz kuru attiecas Civilkodeksa 1964. panta noteikumi.

Pārsūdzētajā spriedumā atbalstītā tēze ir tāda, ka prasībai par *LPH* 10. panta 1. punktā paredzētā uzturēšanas pienākuma izpildi ir piemērojams vispārējais personiska rakstura prasību noilguma termiņš, bet prasībai par minētā pārkāpuma rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu ir piemērojams viena gada noilguma termiņš ārpuslīgumiskās atbildības gadījumā. Tomēr ir jāņem vērā, ka prasība par zaudējumu atlīdzību balstās uz neapstrīdētu apgalvojumu, ka nodarītais kaitējums radies tieši no *LPH* 10. pantā īpašniekiem noteiktā tiesiskā pienākuma, proti, veikt kopīgo elementu uzturēšanai un saglabāšanai nepieciešamos darbus tā, lai tie neradītu kaitējumu citiem kopīpašumiem vai privātpašumiem, neizpildes. **Nav iespējams nošķirt noilguma termiņu [prasībām par] juridisko saistību izpildi no noilguma termiņa prasībām par šādas neizpildes kaitīgo seku atlīdzināšanu;**

- *Tribunal Supremo* 2013. gada 25. marta spriedums 178/2013, kurā tā analizēja vienas puses argumentu, atbilstoši kuram, lai gan deklaratīvā prasība par tiesiska darījuma simulāciju nenoilgst, noilgst atlīdzināšanas prasība, kas tiek celta kopā ar šo prasību un kuras mērķis ir attiecībā uz lietām, kas ir spēkā neesošā līguma priekšmets, atjaunot to īpašuma stāvokli, kāds bija pirms līguma noslēgšanas. *Tribunal Supremo* noraida šo tēzi, norādot, ka gadījumā, kad pašas īpašumtiesības, kas izriet no simulācijas līguma, ir fiktīvas, **uz mantas atdošanu attiecas tāds pats noilguma režīms kā uz prasību par [darījuma atzīšanu par simulāciju]**, jo nekas neizriet no nekā – “*ex nihilo nihil*”.
- 23 Iesniedzējtiesa atzīst, ka pastāv divi *Tribunal Supremo* spriedumi, kuros, šķiet, ir apstiprināta iespējamā seku nošķiršana, lai gan 2010. gada 30. decembra spriedumā 747/2010 ir analizēta ļoti specifiska lieta (lieta par preču zīmi “*Havana Club*”) un 1964. gada 27. februāra spriedumā runa ir tikai par *obiter dicta*, jo *Tribunal Supremo* pieņem, ka runa ir par atceļamības, nevis pilnīgas spēkā neesamības gadījumu. Ar 2021. gada 22. jūlija rīkojumu *Tribunal Supremo* arī uzdeva prejudiciālu jautājumu veidā, kas ļauj secināt, ka šajā lietā *Tribunal Supremo* izvēlētos nošķiršanu, lai gan šī izvēle vēl nav notikusi.

Iesniedzējtiesas nobeiguma piezīmes

- 24 Ja šāda iepriekš minētā nošķiršana tiktu atzīta, tad tas novestu pie absurda, ka **absolūtai spēkā neesamībai nebūtu nekādu seku**, jo pat tad, ja tās pastāvēšana tiktu atzīta, savstarpējo saņemto nevarētu atdot, ja atlīdzināšanas prasība tiktu uzskatīta par noilgušu.
- 25 Turklāt šāda nošķiršana mazinātu Tiesas judikatūrā (piemēram, 2016. gada 21. decembra spriedumā *Gutiérrez Naranjo*, C-154/15) deklarēto preventīvo iedarbību, jo tirgotājam būtu kārdinājums iekļaut šādus negodīgus noteikumus cerībā, ka, pat ja tie tiks pasludināti par spēkā neesošiem, tie viņam neradīs nekādu kaitējumu, jo patērētājs nevarēs atgūt nepamatoti samaksātās summas. Atturošā ietekme un mērķis pārtraukt negodīgu noteikumu izmantošanu prasa, lai

spēkā neesamību un tai piemītošās atjaunojošās sekas jebkurā laikā varētu piemērot bez jebkāda noilguma.

- 26 Nošķiršanas tēze novestu pie situācijām tuvu absurdam. Ja gadījumā, kad piekrišanas trūkuma dēļ prasība varētu tikt atzīts par spēkā neesošu, piemērotu četru gadu noilguma termiņu pašai prasībai par spēkā neesamību (Civilkodeksa 1301. pants) un piecu gadu noilguma termiņu (Civilkodeksa 1964. pants) atbilstoši Civilkodeksa 1303. pantā paredzētajām atlīdzināšanas sekām, var rasties situācija, kad prasībai par spēkā neesamību ir iestājies noilgums, bet atlīdzināšanas prasībai noilgums nav iestājies, taču, tā kā nav tās priekšnoteikuma (spēkā neesamības atzīšanas), tā nevar būt sekmīga. Vēl viens arguments par šādas nostājas nekonsekvenci ir tas, ka gadījumos, kad abām pusēm ir jāatmaksā savstarpēji saņemtais (piemēram, bankai un patērētājam), uz katru no to prasībām par atdošanu attiektos noilguma termiņš, kas, iespējams, radītu atšķirīgus rezultātus.
- 27 Civiltiesiskajā jomā, kā tas ir atgādināts *Tribunal Supremo* 2015. gada 25. marta spriedumā, **spēkā neesamība “prasa likvidēt tās sekas un dzēst tās pēdas tā, it kā tā nebūtu pastāvējusi, un tādējādi novērst no tām izrietošās sekas atbilstoši klasiskajam noteikumam *quod nullum est, nullum producit effectum*”**. Pieļaujot ar atlīdzināšanu saistīto seku noilgumu, [attiecīgā noteikuma] spēkā neesamība (automātiska, absolūta, pilnīga, nenoilgstoša, kas nevar tikt apstiprināta, novērsta vai labota...) noilguma piemērošanas rezultātā varētu radīt sekas. Spēkā neesamība ir saistīta ar tās sekām tādā mērā, ka *Tribunal Supremo* pati ir atzinusi, ka spēkā neesamības sekas pat nav jāpieprasa, jo tās iestājas automātiski, jo savstarpēji saņemtā atlīdzināšana ir spēkā neesamības sekas *ex lege* (*Tribunal Supremo* 2019. gada 10. oktobra spriedums 537/2019, konkrēti par spēkā neesamību negodīguma dēļ, 2016. gada 30. novembra spriedums 716/2016 vai 2015. gada 10. marta spriedums 102/2015).
- 28 Ja mērķis ir patērētāju aizsardzību saskaņot ar tiesiskās drošības principu, būtu jānosaka saprātīgs ilguma/noilguma termiņš, bet nošķirt spēkā neesamību no tās sekām ir juridiska kļūda.